

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Notitia Congregationum Et Tribunalium Curiae Romanæ

Plettenberg, Hunold

Hildesii, 1693

§. 1. De Cancellario, seu Vice-Cancellario.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63032](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63032)

C A P U T X.

De Cancellaria Apostolica.

Cancellaria juxta Covarruviam t. 2. *Pract. qq. c. 4.* dicta est à Cancellario, qui Princeps olim fuit in Curiâ, & Præfectus summus Prætorii, estque Cancellaria Tribunal & auditorium, in quo responsa dantur suppliciter adeuntibus, & in quo nomine & sigillo Principis Literæ expediuntur super rebus judicatis, aliisque negotiis, quæ in hoc auditorio examinantur & definiuntur. Ideoque Cancellaria Apostolica dicitur organum mentis & vocis Papæ *Mandos. reg. 34. quest. 45.* & quicquid gerit ab ipso Papa geri videtur. *Rota apud Farinac. decis. 356. n. 8. p. 1. t. 1.*

§. I.

De Cancellario, seu Vice-Cancellario.

1. Cancellarius unde sic dicatur.
2. Cancellarii nomen antiquissimum
3. Quando sit in Curiam Romanam introductum.
4. Quod sit Officium Cancellarii.
5. Est antiquissimum.

6. & 7.

6. & 7. Qui olim id obierint.
 8. Translatum est ad Cardinales.
 9. Et Cancellarii dicti.
 10. & 11. Hoc tempore cur Vice-Cancellarii dicantur.
 12. Sunt in Curia primi post Papan.
 13. Datus est Vice-Cancellario Titulus SS. Laurentii & Damasi.

I.

Qui præest Cancellariæ Apostolicæ Cancellarius, vel ut nunc Vice-Cancellarius dicitur, à cellulâ, ut placet Hotomanno *de verbis juris*, in quâ scribere consuevit, & cancellis munita fuit. Sed verius hoc nomine appellatur, quod rescripta, diplomata & privilegia, antequam sigillo muniantur, cancellare soleat, id est, transversis lineis, veluti cancellis expungere & illinire *l. Cancellaverat ff. de his quæ in Testam. delent.* & *l. Chi-rographum ff. de probat.* de quo ita Polycrates in initio libri:

Hic est, qui leges regni cancellat iniquas,

Et mandata pii Principis æqua facit.

2. Cancellarii nomen & officium in aulis Principum sæcularium antiquissimum esse constat ex *l. 1. tit. 51. C. de Assessoribus & domesticis & Cancellariis Judicum*, ubi

ubi l. 3. inter cætera Arcadius & Honorius A. 403. sanxerunt, ut Cancellarii post depositam administrationem quinquaginta dies in provinciâ resideant: Dicti hi quoque fuerunt Quæstores *Glos. universos c. de divers. rescrip. c. Florus de verb. signif.* Quod fuerit illorum officium in aulis Regum & Principum indicat Budæus in *Rubric. ff. de offic. Præfect. Præt.* Et Chassanæus in *Catal. glor. p. 7. cons. 7.*

3. In Curiâ Romanâ Pontificis hoc nomen Cancellarii primis sæculis insuetum fuisse videtur, quando vero primum sit introductum, non constat. Bernardus à Mallinckrot refert *de Archi-Cancell. l. 2. c. 5.* reperisse se apud Lindenbrogium inter privilegia Hamburgensia Leonis IV. (qui conscendit thronum A. 847.) literas his verbis subscriptas: *Data per manum Stephani Cancellarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ.* Panvinius teste eodem Mallinckrotio jam inde à Leonis IX, Pontificatu, qui cœpit A. 1049, Cancellariorum, Pro-Cancellariorum, & deinde Vice-Cancellariorum seriem producit. In Bullario primam Constitutionem, quæ à Cancellario subscripta est, reperio illam, qua Anastasius IV. anno 1154. privilegia concedit Hospitali, &

&

& Religioni S. Joannis Hierosolymitanis hæc ergo sic terminatur. *Dat. Lateranen. per manum Rolandi S. R. E. Presbyteri Cardinalis & Cancellarii.*

4. Officium Cancellarii, prout primitus fuit describit sic Panvinius: *Hic Epistolæ Romani Pontificis nomine dicebat, Synodicis Episcoporum consultationibus respondebat, Sacerdotum Romanorum decreta scribebat, proindeque conficiebat ea omnia, quæ nunc Secretarii Brevium, & Secretarius Intimis expedire solent. Nunc vero Officium Vice-Cancellarii spectat primaria & graviora Curia Romanæ negotia publica, & solennia, qualia sunt acta Consistorialia, conscribere & authenticare, atque etiam Apostolicarum provisionum literas solemnes in forma Bullarum sub antiquo sigillo plumbei aliaque de quibus infra num. 12. expedire.*

5. Officium hoc Cancellarii antiquissimum, & forte statim à principio primitivæ Ecclesiæ institutum esse videtur. Siquidem si primi Pontifices assumpserint in adjutorium Clericos pro Baptismo aliisque divinis administrandis, Ar-

chi-Diaconos pro curandâ re temporali, & Historiâ Ecclesiasticâ, dicendum omnino videtur ab initio statim à S. Petro constitutum esse aliquem, qui literas, monitaque & decreta Apostolica, atque etiam acta Conciliorum conscriberet, prout colligitur ex epistolis ipsiusmet S. Petri, actis Apostolorum aliisque sacris Historiis. Certè Officium hoc antiquissimum esse in Curiâ Pontificiâ constat ex S. Hieronymo, qui & ipse hoc munere functus est, prout testatur in Epistola ad Gerontiam de Monogamiâ his verbis: *Ante annos plurimos, cum in chartis Ecclesiasticis iurarem Damasum Romanæ Urbis Episcopum, & Orientis atque Occidentis Synodicis consultationibus responderem &c.*

6. Priscis temporibus hoc munus exercuerunt Presbyteri alique probitate, & eruditione spectatissimi Viri. Onuphrinè, Chokier in præem. Reg. & ut verisimile est Notariorum Primicerii, ac deinceps Protoſcriniarii dicti sunt, prout colligitur ex Onuphrio Panvinio de vocibus Ecclesiast. obscurior. & testatur Malinckrotius l. c. legi in Bullâ Nicolai I, qui creatus est A. 858, apud Lindenbrogium inter

inter

inter privilegia Hamburgensia hanc subscriptionem: *Scriptum per manum Leonis Notarii, Regionarii, & Serinarii &c. Datum Kalend. Jul. per manum Tiberii Primicer. Sancta Sedis Apostolica.*

7. Postmodum obeuntes hoc Officium appellati sunt *Bibliothecarii*. c. 2. *Adrianus dist. 63.* quod desumptum est ex octava Synodo celebrata A. 869, eo quod curæ illorum quoque commissi essent libri Bullarum, & Regularum Extravagantium. *Alphons. in Proem. Reg.* Sic literæ Canonizationis S. Udalrici Episcopi Civitatis Augustanæ factæ a Joanne XV. A. 993. ita subscriptæ reperiuntur in Bullario: *Dat. 3. Kalendas, alias Nonas Februarii, per manum Joannis Episcopi S. Nepeſina Ecclesia, & Bibliothecarii sancta Sedis Apostolica.* Neque officium Datarii ab eo, quod est Cancellarii olim distinctum fuisse ostendit *Amydonius de stylo Dataria c. 1. & 2.* quamvis id reprobet *de Luca. Rel. Rom. Cur. disc. 9. n. 4. & seq.* Separationem vero, & distinctionem utriusque officii factum esse Avenione, cum Pontifices ibidem commorarentur tradit *Hieronymus*

mus Lunadorus in relatione sua della
corta di Roma.

8. Transit vero officium hoc ab hominibus inferioris sortis ac conditionis ad Episcopos, ut patet ex supracitata Bulla Joannis XV. ad Cardinales Episcopos, & per indultum Benedicti VIII. post annum 1012. Cardinalis S. Sabinæ Episcopus hoc munere semper fungebatur. Deinde vero sub Alexandro II. administrare cœperunt idem officium Cardinales Presbyteri, vel Diaconi usque ad annum 1187, ut patet ex ejusdem Alexandri II. Bullâ approbationis Congregationis Monachorum Eremitarum Camaldulensium data & subscripta A. 1062. hoc modo: *Dat. Lucæ IIII, Kalend. Novembris per manus Petri Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Presbyteri Card. & Bibliothecarii.* Et ex Bullâ Paschalis I I. edita A. 1106. quæ habetur in Bullario sic subscripta: *Dat. Lateranen per manus Joannis S. R. E. Card. ac Bibliothecarii.* Ex quibus similiter patet *Bibliothecarii* titulum adhuc in usu fuisse, eoque & Cancellarii titulo, nunc utroque junctim, nunc alterutro seorsim longo tempore usi sunt.

9. Rejeto deinde Bibliothecarii titulo remansit aliquamdiu solus Cancellarii, usque ad A. 1187, quando primum Bulla subscripta reperitur per Vicefagentem; Sic enim legitur in Constitutione Urbani III. qua dicto anno 1187 confirmavit Ordinem Fratrum Cruciferorum. *Dat. Verona per manum Moysi Lateranen Canonici Viceagentis Cancellaria.* Videtur hic Moyles vices supplēvisse in Cancellariâ pro Alberto Morâ Presbytero Cardinali Tit. S. Laurentii in Lucinâ, cum is Cancellarius fuisse legitur, qui deinde mortuo Urbano creatus Pontifex, & Gregorius VIII dictus, eundem Moysen Canonicum Ecclesie Lateranensis, nullo alio constituto Cancellario, in hoc confirmavit, atque ita hoc munus extra Collegium Cardinalium translatum mansit ultra sæculum usque ad tempora Bonifacii VIII, sub quo postliminio ad Cardinales rediit, perstatque apud eos ad hæc usque tempora.

10. Quæstio hic moverur ab auctoribus, cur qui præest Cancellariæ, etiam si is Cardinalis sit, non ut olim Cancellarius, sed Vice-Cancellarius appellatur? Variæ sunt hac de re conjecturæ

Gomesius *ad Reg. Cancell.* & Hostiensis putant Vice-Cancellarium dici ad differentiam Papæ, qui est primus in terrâ Christi Cancellarius? Verum si hoc ita, cur antiquiores dicti Cancellarii? Cur Leo IX Hermanum II. Archi Episcopum Coloniensem Archi-Cancellarium S. R. E. dixit? qui titulus certè major est titulo Cancellarii. Zabarella *in cap. Ne Romani de Elect. in Clement.* id factum existimat ad deprimendam illius auctoritatem, & existimationem, quod aliquando opposuerit se Papæ, in conscribendis mandatis; Sed hoc Gomesius *in proæm.* alique ut fabellam rejiciunt. De Luca *in Relat. Cur. Rom. disc. 10.* existimat, eum sic appellari ob excellentiam officii, cum *to Vice* non denotet hic statum interiorem, sed digniorem. Quemadmodum dicitur Datarius, cum Officio illius fungitur Prælati, vel Clericus inferior dignitate Cardinalitiâ; Cum autem per Cardinalem administratur, dicitur is Prodatarius.

II. Verum probabilius est, quod refert Onuphrius in epitome de Pontificibus & Cardinalibus Romanis, & Luncardus *l. c.* fuisse hoc munus ante 500. annos, ut supra quoque insinuat, per Cardinales, qui Cancellarii dicti sunt.

sunt. Cum vero Gregorius VIII, transtulisset Officium hoc extra Collegium Cardinalium in Moylen Canonicum Lateranensem, appellatus est hic, quod Cardinalis non esset *Cancellarii vicem agens*, quo titulo etiam Successores in dignitate Cardinalitiâ non constituti, exceptis duobus proximè illi subsequentibus, qui Cardinales fuerunt, & *Pro-Cancellarii* dicti sunt *Onuph. in epit. usque* usque ad Honorium III. qui Pontificatum adiit A. 1216. sub hoc Raynerius de Castro veteri Canonicus Regularis, & Prior S. Fridiani Lucensis primus reperitur in Bullario dictus *Vice-Cancellarius* in Bullâ confirmatoriâ Ordinis B. Dominici eodem anno 1216. Quo nomine postmodum appellati sunt Successores quotquot extra Collegium Cardinalium ad hoc munus assumpti sunt. Cum ergo Bonifacius VIII, qui Pontifex creatus est A. 1294. Officium hoc contulisset Ricardo Petroni, atque is subinde ad dignitatem Cardinalitiâ promotus esset, immemor antiquæ consuetudinis retinuit nomen *Vice-Cancellarii*, sicque titulus *Cancellarii* & *Pro-Cancellarii* in Curia Romanâ antiquatus est.

12. Est vero hoc tempore *Vice-Cancellarius*.

cellarius major post Papam in Curia Romanâ *Card. in Clem. 2. de elect. quest. 4.* eique primus post Pontificem in Urbe locus conceditur, & præfertur etiam Camerario, licet Camera Apostolicæ officium prius Cardinalibus, quam Vice-Cancellarii munus commissum fuerit. *Gomes in præm. reg Canc* quia Vice-Cancellarius Justitiæ sceptrum gerit, & regit ex Officio Cancellariam secundum Regulas, quæ ad ejus dispositionem dantur in & extra Curiam. *Card. l. c.* Estque Judex in iis, quæ pertinent ad expeditiones juridicas Bullarum, omnesque literas Apostolicas cujuscunque materiæ (exceptis illis, quæ per Breve dantur sub annulo Piscatoris) signat litera L, qua significat lectas esse, & ex alterâ parte litera majuscula R, qua mandat, ut registrentur. *Alphon. in præm. Reg. Canc.* Ad hæc traduntur Vice-Cancellario in Consistoriis secretis Decreta Collationum Titulorum factarum Cardinalibus, & Promotionum Episcoporum, atque Abbatum Consistorialium, ut literæ factarum provisionum in Cancellariâ conficiantur, quas ipse deinde promotionis extrahit.

13. Assignatus est Vice-Cancellario Titulus & insignis Ecclesia Collegiata
Y SS. Lau-

SS. Laurentii & Damasi à Clemente VII.
Const. 34. Etsi ad singula. Cui amplum &
 regium planè adjunctum est palatium,
 in quo Officiales Cancellariæ Apostolicæ
 ter in septimanâ, nimirum die Martis,
 Jovis & Sabbati convenire solent. Ha-
 bet hoc tempore ex Officio suo in pro-
 ventu annuo quatuordecim aut sedecim
 millia Scutorum. *Lunad. l. c.*

S. 2.

*De reliquis Officialibus Can-
 cellariæ.*

1. Magnus est numerus Officialium in Cancellariâ.
2. Regentis Officium.
3. Corrigit Bullas male formatas.
4. Et distribuit causas inter Referendarios. Offi-
 cium ejus emitur.
5. Qui constituent Collegium Abbreviatorum.
6. His multa concessa sunt privilegia.
7. Abbreviatorum majoris Præsidentie manus.
8. Non admittuntur nisi prævio examine.
9. Abbreviatorum minoris Præsidentie Offi-
 cium.
10. Scriptorum Apostolicorum Collegium.
11. Scriptorum minoris gratiæ Officium & nu-
 merus.
12. Janizerorum numerus & Officium.
13. Præter hos sunt alii quamplurimi in Cancellariâ
 Officiales.